

Motion till riksdagen 2005/06:K339

av **Håkan Larsson och Sven Bergström (c)**

Public service-tv från hela Norden

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en nordisk public service-princip som innebär att alla hushåll i Norden skall ha tekniska möjligheter att ta emot minst en public service-kanal från vart och ett av de nordiska grannländerna.¹
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur utbudet av nordisk grannlands-tv kan göras tillgängligt för alla hushåll i Sverige i enlighet med vad i motionen anförs.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en överenskommelse skall träffas mellan Sverige och Finland som säkerställer att tillgången till Finlands tv i Sverige och SVT:s sändningar i Finland blir minst lika stor som hittills.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medborgarnas valfrihet att välja i utbudet av tv-kanaler måste stärkas så att dagens konkurrensbegränsningar undanröjs.

¹ Yrkandena 1–3 hänvisade till KrU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Digitaliseringen av tv-distributionen har redan på ett positivt sätt påverkat det nordiska tv-utbytet. Digitaliseringen av kabel-tv och satellit-tv har medfört en ökad efterfrågan på program till ett allt större utbud av kanaler. Genom att också marknätet digitaliseras ökar tillgängligheten till programkanaler även i hushåll som valt mottagning från denna plattform för distribution.

Denna utveckling har lett till att public service-företagen i Norden ökat utbytet av program. Enligt uppgift sände SVT i Sverige, DR i Danmark, NRK i Norge och YLE i Finland flera program producerade i nordiska grannländer än något år tidigare 2004. Sakkunniga hävdar att detta grannlandsutbyte sannolikt ska växa sig än större.

Hittills har möjligheterna att direkt följa grannlands-tv varit förbehållit hushåll i gränstrakterna som kunnat se "over-spill" från grannlandets sändningar i deras marknät. När sändningarna nu blir digitaliserade kan denna möjlighet påverkas både positivt och negativt. De tekniska och ekonomiska möjligheterna att distribuera grannlands-tv via marknätet förbättras. Men för att dessa bättre möjligheter ska tas till vara krävs också politiska ställningstaganden.

Det är närmast obegripligt att det fortfarande inte är möjligt att se norsk tv i Jämtland med sina urgamla förbindelser med grannarna i väster. I Hälsingland med många sverigefinnar vore det också självklart att det skulle vara möjligt att ta del av Finlands tv-utbud. Tekniskt kan detta inte längre vara några problem. Det är politiska hinder som måste undanröjas.

De villkor som formulerats i tillstånd för public service-tv i Norden gäller inomstatliga förhållanden. I en tid när internationalisering och kommersialisering kan sägas ha blivit de viktigaste drivkrafterna på tv-området är det hög tid att politiskt bana väg för en public service-princip som har räckvidd också utanför enskilda staters gränser, i första hand på nordisk nivå.

Enligt vår mening bör regeringen ges i uppdrag att i överläggningar med de nordiska grannländerna söka nå en överenskommelse om en nordisk public service-princip innebärande att alla hushåll i Norden ska ha tekniska möjligheter att ta emot minst en public service-kanal från vart och ett av de nordiska grannländerna. Strävan bör vara att detta ska organiseras så att det kan ske till lägsta möjliga kostnad för stat och tv-tittare. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Oberoende av resultatet av dessa överläggningar bör det i Sverige formars en politik som gör det möjligt för alla hushåll i Norden att ta emot minst en public service-kanal från vart och ett av de nordiska grannländerna. Då public service-företagen inte själva har något incitament att åstadkomma detta och de kommersiella tv-företagen söker begränsa utbudet av konkurrerande kanaler via de plattformar de kan styra över, eller påverka utbudet i, är detta helt beroende av politiska initiativ. Riksdagen bör tillkännage för regeringen att denna bör återkomma till riksdagen med förslag om hur utbudet av nordisk grannlands-tv kan göras tillgängligt för alla hushåll i Sverige i enlighet med vad som framförs i denna motion.

Fel! Okänt namn på

Som framhållits i denna motion förbättras de tekniska och ekonomiska möjligheterna att distribuera grannlands-tv tack vare digitaliseringen. Övergången till digital-tv är dock inte tidsmässigt synkroniserad i Norden. Det kan därför uppstå problem i själva övergången för dem som sedan länge haft tillgång till dansk, norsk eller finländsk tv via det analoga marknätet. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att skyndsamt ta initiativ till överläggningar med grannländernas regeringar i syfte att om möjligt undvika eller i vart fall minimera dessa övergångsproblem.

För de utsändningar av Finlands tv som i enlighet med praxis skett sedan 1980-talet, efter en överenskommelse mellan Finlands och Sveriges statsministrar, gäller särskilda villkor. Det är angeläget att en ny överenskommelse kan träffas som säkerställer att tillgången till Finlands tv i Sverige och SVT:s sändningar i Finland blir minst lika stor som hittills. Helst bör denna överenskommelse leda till att utbudet kan erbjudas alla tittare i Sverige via det digitala marknätet. Riksdagen bör tillkännage detta för regeringen.

I vissa fall har sändningar av nordisk grannlands-tv skett men sedan upphört till följd av att satellitföretag och kabel-tv-företag anser sig ha suverän rätt att bestämma innehållet i distributionen oavsett sändande programföretags eller än mera tittarnas önskemål. Det gäller exempelvis NRK:s utbud via Telenors satellitplattform för svenska tittare och nordiska grannlandsprogram i kabel-tv-företaget UPC:s basutbud.

Enligt vår mening finns det skäl att främja medborgarnas valfrihet när det gäller leverantör av tv-program på samma sätt som skett när det gäller lagstiftningen för distribution av elektricitet och fast telefoni. Med tanke på informations- och yttrandefrihetens grundläggande betydelse för ett fritt samhällsskick finns särskilt starka skäl när det gäller distributionen av tv-program.

Lagstiftningen bör säkerställa att den konkurrensbegränsande effekt som uppstår genom att vertikal integration tillåts på tv-området undanröjs. På samma sätt som ägare av distributionsnät för el eller fast telefoni idag är skyldiga att upplåta sina nät för operatörer utan konkurrenssnedvridande villkor bör strävan vara att säkerställa detta också när det gäller tv-distribution.

Enligt vår mening är en lagstiftning som stärker medborgarnas valfrihet angelägen. Vi är väl medvetna om att en sådan lagstiftning kräver ett grundligt övervägande och sannolikt även ett initiativ till såväl grundlagsändring som ändring av rådande direktiv inom EU på detta område. Ansträngningarna att stärka informationsfriheten och medborgarnas valfrihet bör inte minska, utan hellre ökas, av dessa förhållanden.

Informationsfriheten är viktigare för ett fritt samhällsskick än distributionsföretags rätt att avgöra vad som får distribueras via de sändarnät för tv som de förfogar över. Medborgarnas valfrihet att välja i utbudet av tv-kanaler är så viktig att den konkurrensbegränsning som sker genom att vertikal integration alltjämt tillåts när det gäller television bör undanröjas. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 28 september 2005

Håkan Larsson (c)

Sven Bergström (c)